

[Uz Sākumlapu](#) > ... > [Prasības iesniegšana Tiesā](#) > [Kur Un Kā](#) > [Kuras Valsts Tiesības Jāpiemēro?](#) > Northern Ireland

Kuras valsts tiesības jāpiemēro?

Ziemeļīrija

Saturu nodrošina

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

1 Tiesību avoti

1.1 Valsts tiesību normas

Ziemeļīrijā tiesību kolīziju normas attiecībā uz piemērojamiem tiesību aktiem galvenokārt izriet no tieši piemērojamām ES regulām. Attiecībā uz civillietām un komercietām tās ir:

- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūnijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām ("Roma I"); un
- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 864/2007 (2007. gada 11. jūlijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām ("Roma II").

Attiecībā uz līgumiem, kas noslēgti pirms 2009. gada 17. decembra (regula "Roma I" attiecas uz līgumiem, kas noslēgti minētajā datumā vai vēlāk), joprojām ir spēkā 1990. gada Likums (piemērojamais likums) par līgumiem (ar ko īstenoja 1980. gada Romas konvenciju).

1995. gada Likums par starptautiskajām privāttiesībām (dažādi noteikumi) attiecas tikai uz situācijām, uz kurām neattiecas regula "Roma II" (regula attiecas uz gadījumiem, kad zaudējumi radušies pēc 2009. gada 11. janvāra).

Tradicionālās vispārējo tiesību normas joprojām ir piemērojamas neslavas celšanas un mantošanas un īpašuma tiesību jomā.

Ģimenes lietās parasti runa ir par vispārējiem tiesību aktiem, kas ir piemērojamo tiesību normu avots, ar dažiem izņēmumiem. Ziemeļīrijas tiesību aktus parasti piemēro ģimenes lietās, ievērojot ierobežotus izņēmumus vispārējos tiesību aktos (piemēram, attiecībā uz laulības atzīšanu par neesošu) vai statūtos (piemēram, attiecībā uz uzturēšanu saskaņā ar 1920. gada Likumu par uzturēšanas rīkojumiem (piemērojamo noteikumu izpildi) un 1972. gada Likumu par uzturēšanas rīkojumiem (savstarpējā izpilde). Attiecībā uz vecāku atbildību un bērnu aizsardzības jautājumiem, uz ko attiecas ES Regula Nr. 2201/2003 un 1996. gada 19. oktobra Hāgas konvencija, tie ir 2010. gada Noteikumi par vecāku atbildību un pasākumiem bērnu aizsardzībai (starptautiskie pienākumi (Anglija un Velsa un Ziemeļīrija)) un 1996. gada Konvencijas 15. pants, kuros ir attiecīgi piemērojami tiesību akti, t. i., ar ierobežotiem izņēmumiem tiek piemēroti Ziemeļīrijas tiesību akti .

1.2 Daudzpusējas starptautiskās konvencijas

- Hāgas 1961. gada konvencija par likumu kolīzijas normām attiecībā uz testamentārās mantošanas kārtību.
- Romas 1980. gada konvencija par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (aizstāta ar regulu "Roma I" attiecībā uz līgumiem, kas noslēgti 2009. gada 17. decembrī vai vēlāk).
- Hāgas 1985. gada konvencija par trastiem piemērojamiem tiesību aktiem un to atzīšanu.

1.3 Svarīgākās divpusējās konvencijas

Mums nav informācijas par divpusējām konvencijām, kas ietver tiesību normu izvēles noteikumus un kurās Apvienotā Karaliste ir līgumslēdzēja puse.

Jāatzīmē, ka, lai gan iepriekš 1.2. punktā uzskaitītās konvencijas ļauj valstij piemērot kādu citu tiesību normu izvēli savām "teritoriālajām vienībām", Apvienotā Karaliste ir izvēlējusies to nedarīt. Attiecīgi 1.2. punktā uzskaitītās konvencijas attiecas uz konfliktiem starp Apvienotās Karalistes piekritīgajām jurisdikcijām, kā arī uz starptautiskiem konfliktiem, un attiecībā uz Angliju, Velsu un Skotiju Ziemeļīriju uzskata par ārvalstu jurisdikciju.

2 Kolīziju normu piemērošana

2.1 Vai tiesnesim ir pienākums pēc savas iniciatīvas piemērot kolīziju normas?

Parasti likumu kolīziju normas piemēros tikai tad, ja vismaz viena no pusēm ir iebildusi, ka tās ir jāpiemēro. Ja tas nav izdarīts vai ja nav pietiekamu pierādījumu par ārvalstu tiesību aktu saturu, tiesnesis parasti piemēro Ziemeļīrijas tiesību aktus šajā jautājumā. Šis noteikums attiecas uz pierādījumiem un procedūru, un tāpēc to neietekmē ES regulas.

2.2 Atgriezeniskā norāde

ES regulas izslēdz atgriezeniskās norādes (*renvoi*) doktrīnas piemērošanu gadījumos, ko regulē ES tiesību aktu izvēles noteikumi, un tas bija arī dominējošais viedoklis saskaņā ar 1995. gada Likumu par starptautiskajām privāttiesībām (dažādi noteikumi) un 1990. gada Likumu par līgumtiesībām. Tādējādi, ja Ziemeļīrijas tiesību normu izvēles noteikums norāda, piemēram, uz Francijas tiesību aktiem, tiks piemēroti Francijas valsts tiesību akti, pat ja Francijas tiesa būtu piemērojusi kādas citas valsts tiesību aktus. Viens no iemesliem, kāpēc atgriezeniskā norāde tika noraidīta šajās jomās, šķiet, ir tas, ka sarežģītie statūtos paredzētie noteikumi būtu kavējoši, ja tiktu piemērota atgriezeniskā norāde.

Atgriezeniskās norādes loma citās tiesību jomās tagad ir nedaudz ierobežota un dažos gadījumos nav pilnīgi skaidra. Var teikt, ka atgriezeniskā norāde attieksies uz zemi, kas atrodas ārzemēs un kam saskaņā ar Ziemeļīrijas tiesību aktiem piemēro *lex situs*. Šādos gadījumos ir pragmatiska vēlme piemērot to pašu tās tiesas likumu, kuras jurisdikcijā atrodas īpašums, palielināt iespēju, ka jebkurš lēmums par īpašumu būs efektīvs. Pirmās instances tiesas lēmumos attiecībā uz nekustamo kustamo īpašumu ārvalstīs līdzsvars tiek panākts tādējādi, ka atsauce uz *lex situs* neietver atgriezenisko norādi. Tomēr jāatzīmē, ka daudzos gadījumos pierādījums par ārvalstu tiesību normu izvēles saturu ir dārgs, un puses bieži vien izvēlas nepieprasīt to piemērošanu (skat. iepriekš 2.1. punktu).

2.3 Piesaistes kritērija izmaiņas

Šī problēma tiek risināta, katrā tiesību normu izvēlē norādot attiecīgo laiku, kurā tiek identificēts piesaistes faktors. Piemēram, pārvedot kustamās mantas, attiecīgais piemērojamais likums ir tas, kas piemērojams attiecīgajā kustamās mantas atrašanās vietā nodošanas brīdī.

2.4 Izņēmumi kolīziju normu piemērošanā

Saskaņā ar tradicionālajiem noteikumiem Ziemeļīrijas tiesas var atteikties piemērot jebkuras valsts vai teritorijas tiesību aktus, kas ir pretrunā sabiedriskajai kārtībai. Valsts politiku ietekmē Apvienotās Karalistes starptautiskās saistības, jo īpaši Eiropas Cilvēktiesību konvencija.

Turklāt gan Romas I, gan Romas II regulās tagad ir paredzēts, ka tiek piemērotas tiesas atrašanās valsts prevalējošās imperatīvās normas *neatkarīgi no tiesību aktiem, kas ir citādi piemērojami līgumam*. Šādi noteikumi parasti ir atrodami patērētāju un nodarbinātības jomā vai tiesību aktos, kas papildina starptautisku konvenciju.

2.5 Ārvalstu tiesību pārbaude

Puses pierāda jebkuras valsts vai teritorijas, kas atrodas ārpus Ziemeļīrijas, tiesību saturu tā, it kā tas būtu fakts. Tomēr tiesneša ziņā ir noteikt to pierādījumu ietekmi, kas sniegti attiecībā uz šo likumu.

Tiesas procesā Ziemeļīrijā persona, kas ir atbilstīgi kvalificēta, lai to darītu, ņemot vērā tās zināšanas vai pieredzi, ir kompetenta sniegt eksperta pierādījumus attiecībā uz jebkuras valsts vai teritorijas tiesību aktiem ārpus Ziemeļīrijas neatkarīgi no tā, vai tā ir rīkojusies vai ir tiesīga rīkoties kā juridiska persona šajā valstī vai teritorijā.

Noteiktos apstākļos tiesa Ziemeļīrijā var ņemt vērā agrāku lēmumu vai angļu tiesas konstatējumu attiecībā uz jebkuras valsts vai teritorijas tiesību aktiem ārpus Ziemeļīrijas. Rakstisks paziņojums par to, ka puse ir paredzējusi pajauties uz iepriekšējo lēmumu, jāsniedz visām pārējām pusēm vai to pārstāvjiem.

3 Kolīziju normas

3.1 Līgumsaistības un tiesību akti

Visos gadījumos, kas attiecas uz līgumsaistībām un ietver tiesību normu izvēli, tieši piemērojama Romas I regula. Romas regulas tiesību normu izvēli var piemērot arī gadījumos, kad Ziemeļīrijas tiesību akti neatzīst, ka tie ir līgumiski (piemēram, ja vienošanās netiek atbalstīta, ņemot vērā, piemēram, dāvinājuma līgumus).

Procedūras jautājumus nosaka *lex fori*. Līdz ar to zaudējumu līmeņa novērtēšanu (bet ne zaudējumu daļas) un pierādīšanas līdzekļus regulē tiesas valsts tiesību akti. Noilguma termiņi ir būtiski, un tādēļ līgumsaistību gadījumā tos nosaka saskaņā ar regulu piemērojamie tiesību akti.

Gadījumos, kad puses ir izdarījušas skaidru likuma izvēli vai ja to pierāda saprātīga noteiktība, piemēro šo likumu. Izvēli var pierādīt ar pamatotu pārliecību, ja līgums ir standarta veidā, ko reglamentē konkrēti tiesību akti, vai ņemot vērā iepriekšējos darījumus starp pusēm. Ja ir tiesas līguma izvēle, tas bieži vien ir pietiekami, lai ņemtu vērā, ka bija paredzēts izvēlēties šīs tiesas likumu, bet tas ne vienmēr tā ir. Šķīrējtiesas nolīguma gadījumā, ja šķīrējtiesnešu atlases kritēriji ir precizēti, tas ļaus vieglāk izvēlēties tiesību aktu, bet, ja šķīrējtiesneši ir identificēti, atsaucoties uz kādu starptautisku struktūru, tad ir daudz mazāk ticams, ka izvēle būs pierādīta ar pamatotu pārliecību.

Izvēles brīvība ir ierobežota vairākos aspektos. Pirmkārt, attiecībā uz patērētāju un darba līgumiem tiesību izvēle nevar liegt patērētājam vai darbiniekam tādu obligātu noteikumu aizsardzību, kas pastāv saskaņā ar tiesību aktiem, kuri būtu piemērojami lietā, ja nebūtu notikusi skaidra tiesību aktu izvēle. Otrkārt, ja visi situācijas elementi ir saistīti ar vienu valsti, tad, izvēloties citu tiesību aktu, nevar atcelt šīs valsts obligāto tiesību normu ietekmi. Pastāv arī patērētāju aizsardzības noteikumi attiecībā uz apdrošināšanas līgumiem. Var arī norādīt, ka gadījumā, ja pastāv domstarpības attiecībā uz izvēles efektivitāti, piemēram, pieņemums par spiedienu, jautājumu par to, vai šāda izvēle bija efektīva, nosaka spēkā esošais likums (t. i., tiesību akts, kas reglamentētu līgumu, ja izvēle būtu spēkā), ja vien tas nebūtu "nesaprātīgs" (šādā gadījumā var piemērot tās puses pastāvīgās dzīvesvietas likumu, kas apgalvo, ka nav piekritusi).

Gadījumos, kad nav skaidras tiesību izvēles vai tā nav pierādāma ar pamatotu noteiktību, Roma I regula paredz īpašus noteikumus atkarībā no līguma veida. Tomēr, ja šie noteikumi ir nepārliecinoši, tiesību akti parasti būs raksturīgā izpildītāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesību akti. Raksturīgais izpildītājs ne vienmēr ir viegli identificējams, bet parasti ir tā puse, kas nesniedz samaksu par precī vai pakalpojumu (piemēram, raksturīgais izpildītājs ir produkta pārdevējs, aizdevējs bankas darījumā, galvotājs galvojuma līgumā). Šo pieņemumu var atspēkot par labu valstij, ar kuru līgums ir ciešāk saistīts.

3.2 Ārpuslīgumiskās saistības

Attiecībā uz ārpuslīgumiskām saistībām Romas II regulu piemēros vairumā gadījumu. Starptautisko privāttiesību aktu (dažādi noteikumi) 1995. gadā piemēros tikai tiem jautājumiem, kas attiecas uz neatļautu darbību, uz kuru šī regula neattiecas, tāpēc apmelošanu joprojām reglamentē kopīgie tiesību akti (sk. turpmāk).

Noilguma termiņus nosaka arī piemērojamie tiesību akti.

Saskaņā ar Romas II regulu vispārīgais noteikums ir piemērot tās vietas likumu, kur radies kaitējums. Īpaši noteikumi nosaka tiesību aktus, kas piemērojami dažiem ārpuslīgumisko saistību veidiem, tostarp attiecībā uz produktu saistībām, negodīgu konkurenci, vides aizsardzības pārkāpumiem un intelektuālā īpašuma tiesībām. Regula arī ļauj pusēm izvēlēties piemērojamos tiesību aktus noteiktos apstākļos, bet šo noteikumu nevar izmantot, lai izvairītos no ES vai valsts tiesību aktu obligātām normām. Jāatzīmē, ka zaudējumu novērtēšana ir

piemērojamo tiesību aktu jautājums.

Kā minēts iepriekš, uz apmelošanu (kas ietver neslavas celšanu attiecībā pret tiesībām, precēm, ļaunprātīgu nepatiesu rīcību un jebkuru ārvalstu tiesību aktu prasību, kas "atbilst vai citādi atbilst [šāda] prasījuma būtībai") joprojām attiecas vispārīgie tiesību akti. Šādos gadījumos piemēro "dubultās rīcības noteikumu": pret neatļautu darbību Ziemeļīrijā var vērsties tikai tad, ja pret to var celt civilprasību saskaņā ar tās jurisdikcijas ārvalstu tiesību aktiem, kurā šis akts ir noticis (parasti publikācija), un, ja akts būtu noticis Ziemeļīrijā, pret to varētu celt civilprasību saskaņā ar Ziemeļīrijas tiesību aktiem. Tomēr uz šo noteikumu attiecas izņēmums: ja citai valstij ir nozīmīgākas attiecības ar notikumu un pusēm, tad tā vietā piemēro šīs jurisdikcijas tiesību aktus. Jāpiebilst, ka šī joma ir īpaši neskaidra.

Attiecībā uz trastu administrēšanu piemērojamo likumu reglamentē 1987. gada Trastu atzīšanas akts, ar ko īsteno Hāgas Konvenciju par trastu tiesību aktiem. Tas nosaka, ka piemērojams tiesību akts ir tas, ko izvēlējis likvidators, vai, ja šādas izvēles nav, likums, ar kuru trusts ir visciešāk saistīts. Šis likums nosaka trasta spēkā esamību, uzbūvi, ietekmi un administrēšanu.

3.3 Personas statuss, tā aspekti saistībā ar civilstāvokli (vārds, dzīvesvieta, rīcībspēja)

Dzimšanas brīdī personas domicils (izcelsmes domicils) ir tāds pats kā viņa tēvam bērna dzimšanas brīdī, ja bērns ir likumīgs. Ja bērns ir dzimis ārvalstī, vai arī bērna tēvs ir miris bērna dzimšanas brīdī, bērna domicils ir tāds pats kā viņa mātei. Šo noteikumu turpina piemērot līdz brīdim, kad bērnam ir 16 gadi (t. i., bērna domicils mainās attiecīgi no tēva vai mātes dzīvesvietas).

Personām, kas ir vecākas par 16 gadiem, izcelsmes domicils joprojām ir spēkā, ja vien tās nav pieņēmušas attiecīgu dzīvesvietu. Lai pieņemtu izvēli, viņiem faktiski ir jādzīvo attiecīgajā jurisdikcijā un jāgatavojas tur dzīvot uz nenoteiktu laiku vai pastāvīgi. Ja kāds no šiem elementiem vairs nepastāv, izvēles domicils vairs nav spēkā un ir spēkā izcelsmes domicils.

Sievas domicilu vairs nenosaka, atsaucoties uz viņas vīru: to nosaka atsevišķi.

Spēju uzņemties konkrētas saistības (piemēram, noslēgt līgumu, izteikt testamentu, apprecēties) nosaka īpaši noteikumi šajā jomā, un tās tiek apspriestas attiecīgajās sadaļās.

3.4 Tiesisko attiecību noteikšana starp vecākiem un bērniem, ieskaitot adopciju

Vecāku pienākumi pret nepilngadīgu personu (līdz 18 gadu vecumam) ir noteikti Ziemeļīrijas tiesību aktos gadījumos, kad ir piekritīga tiesa Ziemeļīrijā, pat ja bērns uzturas ārvalstīs un ir ārvalstnieks. Tomēr Ziemeļīrijā tiesas piekritība saskaņā ar ES Regulu Nr. 2201/2003 būs tikai tad, ja bērns dzīvo Ziemeļīrijā vai ja bērns atrodas citā dalībvalstī un ja vismaz vienam laulātajam ir vecāku atbildība un laulātais ir pieņēmis jurisdikciju.

Bērns būs likumīgs, ja tas būs dzimis likumīgā laulībā neatkarīgi no tā, kur bērns ir dzimis, vai ja bērna dzimšanas brīdī bērns bija likumīgs saskaņā ar katra vecāka dzīvesvietas likumu.

Tiesa Ziemeļīrijā piemēros Ziemeļīrijas tiesību aktus, lai noteiktu fizisku personu kā bērna aizbildni, ja tai ir jurisdikcija (kas tai būs vienmēr, kad prasītājs būs Apvienotās Karalistes valstspiederīgais vai parasti dzīvo vai uzturas Ziemeļīrijā).

Tiesa Ziemeļīrijā piemēros likumu adopcijas lietās, kur tai ir jurisdikcija (kas tai būs vienmēr, kad pieteikuma iesniedzēja domicils ir Ziemeļīrijā pieteikuma iesniegšanas brīdī, bet tiesa arī apsvērs iespēju, ka kāds rīkojums varētu tikt atzīts ārvalstīs, ja tas attiecas uz tās jurisdikcijas īstenošanu). Šāda rīkojuma sekas ir visu pienākumu nodošana no esošajiem vecākiem adoptētājiem.

3.5 Laulība, pāru kopdzīve bez laulības, partnerattiecības, laulības šķiršana, laulāto atšķiršana, uzturēšanas saistības

Laulības formālo spēkā esamību nosaka laulības noslēgšanas vietas likums. Šis likums reglamentē ceremonijas un tās sastāvdaļu derīgumu, piemēram, vai jāizmanto kādi konkrēti vārdi, vai jāizmanto konkrēta ēka, vai ir nepieciešama vecāku piekrišana un vai laulību var vadīt pilnvarnieks. Šim noteikumam ir daži ierobežoti izņēmumi: īpaši, ja nav iespējams izmantot laulību vietējo formu. Īpaši noteikumi attiecas arī uz bruņoto spēku

locekļiem, kas dienē ārvalstīs, kas nav sadraudzības valstis.

Personas spēju precēties parasti nosaka attiecīgās personas domicils tieši pirms laulības. Šis likums nosaka tādu jautājumus kā, piemēram, vai puses ir piekritušas, vecuma prasības un kuras personas, kas ietilpst paplašinātās ģimenes sastāvā, nedrīkst precēties. Īpašajā vecuma gadījumā laulības nebūs spēkā, ja kāds no dalībniekiem tajā laikā bija jaunāks par 16 gadiem, ja viņu domicils ir Ziemeļīrijā.

Likums Ziemeļīrijā neparedz viendzimuma laulības. Tomēr viendzimuma savienības no citām valstīm noteiktos apstākļos var uzskatīt par civilām partnerībām saskaņā ar Ziemeļīrijas tiesību aktiem.

Attiecībā uz laulības šķiršanu Ziemeļīrijas tiesai būs jurisdikcija izskatīt laulības šķiršanas lietas tikai saskaņā ar Padomes Regulu Nr. 2201/2003. Ja ir izpildīts viens no šādiem precizējumiem: laulātie pastāvīgi dzīvo vai tiem ir domicils Ziemeļīrijā, laulātie pastāvīgi dzīvoja Ziemeļīrijā un viens no viņiem tur dzīvo arī tagad, atbildētājs pastāvīgi dzīvo Ziemeļīrijā, pieteikuma iesniedzējs ir dzīvojis Ziemeļīrijā vismaz vienu gadu pirms pieteikuma iesniegšanas dienas (vai sešus mēnešus, ja pieteikuma iesniedzējs ir kādas dalībvalsts pilsonis). Ja neviena no tām nav apmierināta un nevienai citai dalībvalstij nav jurisdikcijas, valsts tiesību akti piešķir jurisdikciju Ziemeļīrijas tiesām, ja vismaz vienai no pusēm laulības šķiršanas procedūras laikā domicila vieta bija Ziemeļīrijā. Ja tiesai Ziemeļīrijā ir jurisdikcija, tā piemēros Ziemeļīrijas tiesību aktus laulības šķiršanas procesam. Tiesas procesos par spēkā neesamības dekrētu iepriekš minētie tiesību akti (svētku vietas likums vai puses domicila likums) tiks piemēroti atkarībā no spēkā neesamības pamata. Laulības šķiršana ārvalstīs tiks atzīta, ja ārvalsts tiesvedības laikā kāda no pusēm pastāvīgi dzīvoja šajā valstī, tai tur bija domicils vai puses bija šis valsts pilsonis.

Attiecībā uz uzturēšanas saistībām Apvienotajai Karalistei ir saistoša Padomes Regula (EK) Nr. 4/2009 (2008. gada 18. decembris) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās. Tiesai Ziemeļīrijā ir jurisdikcija, ja tai ir jurisdikcija attiecībā uz laulības šķiršanu vai, ja laulības šķiršana ir notikusi ārvalstu tiesas procesos, ja viena no pusēm ir uzturējusies Ziemeļīrijā laulības šķiršanas brīdī vai ir pastāvīgi dzīvojusi Ziemeļīrijā vienu gadu pirms šā datuma, vai ja vienai pusei ir labuma gūšanas interese par bijušo laulāto mītni, kas atrodas Ziemeļīrijā. Šādiem gadījumiem tiks piemērots Ziemeļīrijas likums.

3.6 Laulāto mantiskās attiecības

Ja nav līguma vai laulību izlīguma, vīra un sievas tiesības attiecībā uz otra kustamo īpašumu (neatkarīgi no tā, vai tas iegūts pirms laulības vai tās laikā) nosaka laulāto domicila vietas tiesību akti laulības noslēgšanas brīdī. Ja vīra un sievas domicils ir vienā un tajā pašā vietā, tas tiek uzskatīts par laulāto domicilu. Ja laulātajiem ir atšķirīgs domicils, laulāto domicilu noteiks, ņemot vērā tās vietas tiesību aktus, ar kuriem pusēm un laulībai ir visciešākā saikne. Pušu nodomi laulības noslēgšanas brīdī ir būtiski tikai tad, ja tie norāda uz netiešu likuma izvēli. Tāds pats noteikums, visdrīzāk, tiek piemērots attiecībā uz nekustamo īpašumu.

Ja pastāv laulības līgums vai izlīgums, tad piemēro līgumā noteiktos tiesību aktus — ja nav citu norāžu par piemērojamajiem tiesību aktiem, tie ir laulāto domicila vietas tiesību akti.

3.7 Testamenti un mantojums

Mantošanas gadījumā (t. i., ja nav testamenta) testatora domicila vietas (nāves brīdī) tiesību akti attiecas uz kustamo īpašumu; tās jurisdikcijas likums, kurā atrodas īpašums (*lex situs*), attiecas uz nekustamā īpašuma mantošanu.

Gadījumos, kas saistīti ar testamentiem (testamentārā mantošana), testatora spēju sastādīt testamentu attiecībā uz kustamo īpašumu nosaka testatora domicila vietas (testamenta sastādīšanas dienā) tiesību akti. Legātārs var saņemt kustamo īpašumu, ja viņam ir rīcībspēja saskaņā ar tā domicila vietas tiesību aktiem vai saskaņā ar testatora domicila vietas tiesību aktiem. Nepastāv īpašas pilnvaras attiecībā uz nekustamā īpašuma atrašanās vietu, bet *lex situs* būtu ticamākais iznākums, un droši vien arī tas noteiks legātāra spēju pieņemt novēlēto nekustamo īpašumu.

Saskaņā ar 1963. gada Testamentu likumu un ja testators ir miris 1964. gada 1. janvārī vai vēlāk, testaments formāli ir spēkā (piemēram, pareizs liecinieku skaits), ja tas atbilst kādam no šiem tiesību aktiem: tās vietas tiesību akti, kurā testaments tika sastādīts (t. i., parasti vietā, kur tas ir parakstīts un apliecināts), kad tas tika

sastādīts; testatora domicila, pastāvīgās dzīvesvietas vai valstspiederības tiesību akti dienā, kad testaments tika sastādīts; testatora domicila, pastāvīgās dzīvesvietas vai valstspiederības tiesību akti testatora nāves brīdī. Testaments būs arī oficiāli derīgs, lai nodotu nekustamo īpašumu, ja tas atbilst tās jurisdikcijas iekšējiem tiesību aktiem, kurā atrodas īpašums (tādējādi izslēdzot atgrieziesikās norādes piemērošanu, neraugoties uz to, ka tas attiecas uz nekustamajiem īpašumiem).

Kustama īpašuma testaments ir materiāli derīgs (piemēram, ierobežojumi attiecībā uz summu, ko var atstāt saskaņā ar testamentu), ja tas atbilst testatora domicila vietas tiesību aktiem nāves brīdī; nekustamā īpašuma testaments ir materiāli derīgs, ja tas atbilst tās jurisdikcijas tiesību aktiem, kurā atrodas īpašums, t. i., neatkarīgi no attiecīgās valsts tiesību sistēmas, ko piemērotu *lex situs*.

Testamentu interpretē saskaņā ar testatora paredzētajiem tiesību aktiem, kas uzskatāmi par viņa domicila vietas tiesību aktiem testamenta sastādīšanas dienā. Šis pieņēmums ir *prima facie* noteikums, kuru var aizstāt ar pierādījumiem, ka testators ir acīmredzami pārdomājis un paredzējis, ka viņa testaments būtu sastādīts saskaņā ar citu tiesību sistēmu. Attiecībā uz nekustamo īpašumu var būt papildu ierobežojums, saskaņā ar kuru, ja interese, kas rodas šādas sastādīšanas rezultātā, nav atļauta vai nav atzīta *lex situs*, noteicošais ir pēdējais likums.

Iespējamo testamenta atsaukšanas spēkā esamību nosaka testatora domicila vietas tiesību akti brīdī, kad tas tiek uzskatīts par spēkā neesošu (jānorāda, ka saskaņā ar Anglijas valsts tiesību aktiem, ja tas ir piemērojams, laulība atsauc testamentu, ja vien nav pierādīts, ka testaments ir skaidri formulēts, domājot par laulību). Tomēr, ja ir aizdomas, ka atcelšana ir panākta ar vēlāku gribu (pretēji, piemēram, testamenta laušanai), to, vai šis otrais testaments atsauks iepriekšējo, nosaka tiesību akti, kas piemērojami otrā testamenta oficiālajai spēkā esamībai. Ja nav skaidrs, vai otrais testaments atsauc iepriekšējo testamentu, sastādīšanas jautājumu nosaka testatora paredzētie tiesību akti, kas tiek uzskatīti par viņa domicila vietas tiesību aktiem dienā, kad tika sastādīts otrais testaments.

3.8 Nekustamais īpašums

Īpašuma lietas ir sadalītas kustamajā un nekustamajā īpašumā; to, vai īpašums ir kustams vai nekustamais, nosaka tās vietas likums, kurā atrodas īpašums.

Nekustamā īpašuma gadījumā piemērojami tiesību akti ir tās vietas likums, kurā atrodas īpašums, un ir piemērojama atgriezeniskā norāde. Tas attiecas uz visiem jautājumiem par darījumu, tostarp kapacitāti, formalitātēm un materiālo vērtību. Jāatzīmē, ka, protams, ir atšķirība starp zemes vai citu nekustamo īpašumu nodošanu un līgumu, kas reglamentē pušu tiesības un saistības attiecībā uz šo nodošanu — to reglamentē atsevišķi piemērojami tiesību akti (jo īpaši saskaņā ar Romas I regulu).

Īpašumtiesību jautājumu gadījumā (pretēji līgumiskajiem), kas attiecas uz kustamā materiāla īpašuma nodošanu, parasti piemērojami tiesību akti ir tās vietas tiesību akti, kurā īpašums atradās laikā, kad notika notikums, kurš tiek uzskatīts par tādu, kas ir ietekmējis īpašumtiesības. Nav skaidrs, vai atgriezeniskā norāde attiecas uz šo situāciju, un Anglijas tiesu pirmās instances nolēmumu vispārējā ietekme liecina, ka tas tā nav. Īpašumtiesības uz materiālu īpašumu, kas iegūts saskaņā ar šo vispārējo noteikumu, tiks atzītas par spēkā esošām Anglijā, ja kustamais īpašums pēc tam tiek aizvests no valsts, kurā tas atradās īpašumtiesību iegūšanas brīdī, ja vien un līdz brīdim, kad šīs īpašumtiesības tiek aizstātas ar jaunajām īpašumtiesībām, kas iegūtas saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, uz kuru īpašums tiek pārvietots. Īpašs izņēmums no vispārējā noteikuma par kustamo materiālo īpašumu attiecas uz gadījumu, kad materiālais īpašums atrodas tranzītā un tā vieta nav zināma pusēm, vai pagaidu nodošana, kas ir spēkā saskaņā ar piemērojamajiem nodošanas tiesību aktiem, būs spēkā Anglijā.

Kustamā nemateriālā īpašuma cesijas gadījumā, ja attiecības starp cedentu un cesionāru ir līgumiskas (kā attiecībā uz lielāko daļu parādu), un jautājums attiecas tikai uz paša cesijas pamatotību un sekām, piemēro Romas I regulu.

Jāatzīmē, ka tiesību normu izvēli attiecībā uz nemateriālā īpašuma cedēšanu un nodošanu ir grūti apkopot, un neviena tiesību kolīziju norma to neaptver, galvenokārt tāpēc, ka nekustamā īpašuma tiesību kategorija aptver ļoti plašu tiesību spektru, un ne visas no tām ir līgumiskas izcelsmes tiesības. Kustamā nemateriālā īpašuma gadījumā ir ieteicams konsultēties ar speciālistu.

3.9 Maksātnespēja

Apvienotā Karaliste ir dalībvalsts Padomes Regulā 1346/2000 par maksātnespējas procedūrām, kurā izklāstīti attiecīgie noteikumi procedūrās, kas ietver parādnieka mantas pilnīgu vai daļēju atsavināšanu un likvidatora iecelšanu, ja parādnieka galvenās intereses ir kādā ES dalībvalstī (kas nav Dānija). Ja jurisdikcija ir Ziemeļīrijas Augstajai tiesai (kā tas būs gadījumā, ja tiek noteikts, ka parādnieka galvenās intereses ir Ziemeļīrijā, pieņemot, ka tā ir juridiskās adreses vieta), tiks piemēroti Ziemeļīrijas tiesību akti.

Gadījumos, uz kuriem neattiecas Regula 1346/2000, tiks piemēroti Ziemeļīrijas tiesību akti, ja jurisdikcija ir Ziemeļīrijas tiesai (gadījumā, ja uzņēmums ir reģistrēts Ziemeļīrijā vai ja Ziemeļīrijā ir personas, kas gūtu labumu no likvidācijas un nav pamatotu iemeslu atteikties no jurisdikcijas).

■ Lapa atjaunināta: 08/06/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.